

Filosofie „pravá“ (*orthé filosofía*)

Asi prvním filosofem, který výslovně mluvil o „opravdové filosofii“, byl Platón. Hlavním kontextem, na jehož pozadí dávala tato myšlenka smysl, byla kritická distance, často nabývající až polemický charakter, vůči vzniku tzv. filosofie nepravé, pojmenované již Sókratem jako „s sofistika“. Zároveň ovšem musíme připomenout, že to vše bylo ještě poznamenáno tím, že příslušné termíny ještě nebyly nijak ustáleny. Ve starém Řecku se (ostatně podobně jako v jiných zemích a kulturách) mluvilo o „mudrcích“; řecky se člověk moudrý neboli mudrc nazýval *sofos*, ale nezářídka také *sofistés*, a od jisté doby také *filosofos*. Relativně pozdní zpráva připisuje tento poslední termín Pythagorovi, ale jednak to není příliš jisté, jednak se zdá, že spíše než o termín sám tu jde spíše o ražení jaksi určitějšího významu tohoto termínu, neboť termín sám je možná starší. Přesto mám za to, že historicky sice zcela nezajištěná zpráva o Pythagorově autorství má věcně nemalý význam, na který bylo možno později v různých dobách navazovat.

Pythagorovský výklad obsahuje dva hlavní důrazy, které je třeba odlišovat. Filosof je prý totiž ten, kdo moudrost nanejvýš miluje a touží po ní, ale nepovažuje se sám za moudrého, neboť moudrý je jenom bůh. Nejstarší dochovaný text, který s touto myšlenkou pracuje, pochází od Platóna (jde o *Symposion*), ale výklad tam je předveden jako Sókratův, a to aniž by Pythagoras byl zmíněn. Naproti tomu se v něm sám Sókratés odvolává na jinak neznámou kněžku Diotimu, kterou Platón záměrně líčí jako filosoficky málo znalou až neznalou, ačkoli toho termínu používá (a to dokonce tak, že jeho význam směšuje s ještě neodlišeným významem termínu *sofistés*, když třeba líčí Eróta).

(Písek, 110430-3.)